

A 2238

2614.

Teekond 2614

Soome laulu pidule.

Sirjutand

J. M. Sommer.

J. Paasi kuluaga.

T. MUTSU
Laenu raamatukogu
Tallinnas

Tallinnas.

Trükitud H. Mathieseni juures.

1885

20 + 20

Teefond

2614

Soomme laulu pidule.

Kirjutanud

J. M. Sommer.

T. MUTSU
Laenu raamatukogu
Tallinnas

Tallinnas, 1885.

Trükitud G. Mathiesen'i juures.

J. Laas'i kuluga.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 10 Января 1885.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

23.813

Teekond Soome laulu pidule.

Soome kauni kalju wallast,
Hariduse koidu kullast
Läna teile üldist toon,
Soome meeles sõnad toon.

Waimustatud meelega, lahke südamega ja sooja tund-
mustega võtan sulle kätte ning tahan neid magusaid
mälestusi armsale sugurahvale kirjaltikult üles panna,
mida minu ja ka teiste Gesticlaste süda Soome wendade seas
tundis ja maitjis. Nelipühi laupäeval, 26. Mail, meie ka-
lendri järele ootis aurulaew „Neva“ Tallinna sadamas lusti-
dõtjaid, mida ta Helsingisse wiia tahtis. Laew oli kaskedega
kaunistatud, lippudega ehitatud ja pidulikult walmis seatud,
nagu noor neiu, kes esimest korda pidule lähab. Oligi kaunis
seltskond Lindanisa õrnemast soost laewa laele kogunud, kes
teistega seltsis huwituse*) teekonnale tõttasiwad. Lustidõtjate
seas oli ka weike kogu Gesticlasti, kes Jyväskyläse Soome laulu
pidule läksiwad. Kellu wiis pärast lõunat hakkasiwad auru-
laewa rattad liikuma ja kõiki koosreisijad soowitud sihi poole
üle Vääne lahe wiima. Ilm oli pilwes, tuule õhk paras, aga
reisijate meel rõõmus. Tallinna tornid kadusiwad aeg ajalt
ikka enam udulise waiba hõlma. Maisjaarest olime juba mööda,

*) Huwit on Soome keeli sõna ja tähendab nii palju kui „Ver-
gnügen“ Saksa keelis.

kui laew tuule võtutesel enam hõljutama hakkas. Mõntigi Tallinna võtjewa põskedega neiu pidi mõrudat merehaigust maitsma ja õrna jume kahtatanud pale vastu vahetama. Muudu olivad kõik kaasreisijad laewal wäga rõõmsad ja lustilised. Gestlased, kes Soome sõitjivad, kogusiwad endid ühte troppi, westjivad Gesti elust, poliitikast ja põllutööst juttu, suitsetasiwad j. n. e. Wiinne asi wiis pärast õige elawalle läbi rääkimisele. Mõni kaasreisija oli tubaka suitsutamise vastu ja soovis selles asjas parajuse pidamist. Teised aga mõistsiwad omalt poolt ka vastu waielda. Üks kaasreisija finnitaskoguni, et tema tubaka suitsutamise läbi oma abikaasaga neiu põlwes esimest tutvustust oli teinud. Tõendaja oli noorena mehena palli peal olnud, juhtunud tantsu wahel ajal neiu kõrwa istuma, soowinud seal aga papirossi põlema panna, kus juures ta enese kõrwal istuja neiu käest nende sõnadega luba palunud: „Armas preili, kas ma Teid wahest mitte oma suitsutamisega ei tülitata?“ „„Ei koguniste!““ olnud noore neiu wastus. Sõbralik lubamine sünnitanud pitkemat kõnelemist. Kõnelemisest tekkinud tutvustamine teine teisega, millest wiimaks abikaasalik armastus wälja sigenud. Nimetud lugu sünnitaskõige rohkestest nalja. Üks ajalehe toimetaja lubas seda ühes juhtkirjas ära seletada, kuidas piibu põletamise läbi õnnelikud abielud saawad alustatud. Teised pealtkuulajad kirjasiwad weel jutule juure, et niisugune lugu mõnda sada noortmeest ajalehe lugijaks teeb.

Lõbusa jutuga ja mõnusa naljaga kadus aeg nõnda hõlpsaste ära, et läbi udu juba Helsingi linna tornid ja kalju kõrgendikud paistma hakkasiwad. Riimale lähemale jõudes kirjasiwad ka hallid roheline kattega kaljud tihedamaks, mille keskelt juure tükide augud ammuuli juuga wälja wahtjasiwad. Kell pool 10 õhtul jäime Helsingi sadamas seisatama, kust siis võkforteri otsima läksime. Kes telegrafi teel ette oli teatanud, wõis ka kõige ligemast wõeraste majast, mis aina sadama lähedal on, forteri leida, teised otsigu ise õnne. Meie waesekesed, wiis meest, pidime oma kimpju kampsudega kolmest wõeraste majast

pitka ninaga tagasi minema, sest kõik korterid oliwad juba ära võetud. Viimaks leidsime ommetegi neljandamas asupaika. Sedawiisi võisime selle eest juba julged olla, et meil mitte waja polnud õõfeks lausa taewa alla jäeda. Magama mine- misega lõpeb ka minu reisu esimese päewa kirjeldus, sest esi- mene unenägu, mida ma Helsingis nägin, on ka meelest ära läinud: nõnda ei wõi ma kõige parema tahtmisega sellest mi- dagi pajatada, muud kui alustan oma jutustust jällegi üles ärkamisega.

Teisel hommikul, 27. Kehe-kuu päewal, olk Gestimaal kõigil juguwendadel ja õdedel esimene Suiste püha, millest meie mehi- kesed tänawu täitsa ilma jääme. Soomlased oliwad agaramad olnud ja omad pühad 12 päewa waremini ära pühitsenud. Meid wotas aga jälle teisem püha ees, millest kodumaa Suiste pühade pidajad mitte aimatagi ei wõinud. Hommituse eines- tamise järele läksime wafjalisse, mis õnneks mitte kaugel pol- nud, järele pärima, millal raudruun meid edasi pidi jõidatama. Kostuseks saime: see sündida alles õhtu kell pool 7. Noh, nüüd oli meil süda päewaaeg prii woli küllalt Helsingt linna ligemalt tundma õppida. Kes Helsingis on käinud, wõib seda juba isegi tunnistada, et teist puhtamat linna mitte terwel Wenemaal leida ei ole. Uulitsad on nii puhtad, et mitte tolmugi pole näha, Ke- nad puiestikud ja looduse kenaduse kohad kaunistawad linna. Majad on puhtad, wiisakad ja seisawad sirges rias ühe teise kõrwal. Waatamise wääriline on iseäranis Esplanadi uulitsa wastu suur neljafordne kahetorniga Brönquisti tore maja. Nikolai kirik paistab eemalt, nagu oleks ta ühe ainukesse suure kiwi peale ehitatud. Melikümmend kuus trepi astet wiivad sinna ülesse. Linna kenamad jalutuse kohad on Kaisaniemi ja Brunnsbarf. Kõige kenaduse ja iluduse keskelt paistis see aga kohe mulle filmi, et Helsingis mitte nii õitsewa jumega neiuksi pole kui meil Tallinnas. Seda wõis üsna selgeste igal pool näha. Puna palelist priskust polnud leidagi. Ka wanemad inimesed oliwad enam kahwatanud ja walfjamad näu jume poolest, kuna aga kesk Soomemaal Jywäskülas õrnema joo

iludused jälle õige sagedaste imeks panemise vääriksed olivad. Enne lõunat käisime Helsingi üliõpilaste hoonet vaatamas, mida Soome neidude agarad ja nobedad näpud näitemüükide ja priitahtliku annete läbi on üles ehitanud. Suures pidu saalis olivad Soome tähtsamate meeste maalitud ja gipsist kujud, mida seletaja meile järavall filmil näitas. Ta oli õnnelik, et neid wägewaid waimu kangelasi oma suguvendiks wõis nimetada. Sealst äramiinesse sammusime muuseumisse, kus rohked korjandused mõndagi selget minewiku pilti andsiwad. Wana Soomlaste kiwist kirwed, muinasaja mänguriistad, rahwuslikud ülikonnad, ka kalanahksed riided, rahad j. m. olivad kõik pakkema vaatamise ja uurimise vääriksed, kui see meil paari tunni sees wõimalik oli. Teiste asjade vaatlemise juures peatasime kõige kauemini Soomemaa kaardi juures, kus terve maapind oma kõrguste, mäe kaljude, terawa ärte, madaluste ja järwedega filmale nähtawaks saab tehtud. Riisugune töö on wiisjaste paljugi maksnud. Seal on ka maapinna ja kõrgendike määtmise palju aega kulutanud. Soome kirik sai ka läbi waadatud; sellega lõppis enne lõunane jalutuse käik.

Lõunase koha kiinituse järele tõttasime Kaijaniemi parki, kus noor loodus kewadist kenadust nähtawalle tõi. Seal on suur vaatamise paik, nagu mõni tähetorn, kust terve ilus Helsingi linn, mis mere käärude keskelt nii kenaste waatlejalle filmi paistab. Pargist käiwad läbi puhtad jalutuse teerad. Park on ise mere kääru kaldal. Kaldale on sillad asutatud, kus weikesed aurulaewad 10 penni eest inimesi peale wõtawad ja natukene eemale Hesperiasse ehk Alpillale wiiwad. Sildade peal jooksewad piisikesed poisikesed, puust kastid rihmaga kaelas, ringi ja pakuwad endid saapaid pu hastama. Silla pealt paistawad mitmed wabriku tornid kenade puude ja kalju tõusendike keskelt. Loodus on siin ime ilus. Paremat kätt pargist tulles silla pealt waadates on mitme järguline kalju seljandik, pahemat kätt jälle kena looduse pilt Alpilast. Alpila poole paadiga sõites tahtsime ka elajate aeda vaatama minna, mis aga mitte loomade poolest iseäralik rikkas polnud. Alpila kal-

julised mäeförgendikud, lehtpuud, mis oma juuri õhukeses nulls pinnas kalju pragude wahese puurivad, lopsakas rohi ja õitsewad kannid teewad kujukawat waatlemist üpris ilusaks. Soome-maa iseäralikku ilusat loodust on raske kirjeldada.

Õhtu kell pool seitse algas sõit raudteel Helsingist Lahti jaama poole. Bidule sõitjad oli õige rohkest. Läbi maapaikade sõites wõis imestamisega Soome rahwa tööd ja wõitlemist loodusse wastu silmitseda. Sagedaste lässime läbi lõhutud kalju mägede, nõnda et wagonites aina pime oli. Maapaigad pakuwad väga waheldawat waatlemist. Pea rohelisted rukipõllud, mille keskel sügawad wee waud näha; pea haljendawad aasad oma kullaka, sinaka ja punnaka õiesiste lilledega; siin kerkivad roheliise metsaga mäed; seal peegeldawad päikese paistel läitwad järwed, orgudes hiilgawad hõbekarwa sooned ja wee ojad ja terve õitsew loodus tunnistab siin wägewa Looja imelist kätte tööd.

Kell 12 õösel jõudsime Lahti jaamasse. Helsingist kummi sinna jaamani on 125 wersta. Täis jaamade nimed on Helsingi poolt sinna: Malmi, Tikkurila, Kerawa, Järwenpää, Jockola, Jervinkaa, Riikimäki, Hiki, Otta, Lappila, Järwela, Herrala ja Lahti. Riikimäki waksalisse tulewad teearud koku, kes Peterburi, Tampere, Turu ja Pori poole sõidawad. Lahtist lässime erarongiga 50 penni eest paar wersta kummi Westjärwe kaldale. Siin pidime neli tundi ootama, enne kui laew Jyväskylä poole purjutama hakkas. See oli palju walgem kui meie juures. Järwe weji läikis kulla karwaliselt kuu paistel. Amarik hällitas koitu omas hõlmas, kui sinna jõudsime, aga tummi aja pärast oli koit juba täiesti walguise woli oma kätte wõitnud. Hommiku tuli weel paar Gestlast Peterburi poolt juure; nõnda oli meid laewa peal 11. Üks oli juba päew enne seda Jyväskylässe sõitnud.

Õdit Westjärwe peal oli ime kena. Kaunid kaldad kahel pool, kenad saarekesed keskel haljendasiwad hommikusjes wärskusjes. Hommiku kellu 9 ajal jõudsime Juudisalusse, kust kanalit mööda Päijäne järwele minnakse. Korraga jäeb laew kesket kanaali seisatama. Westwärawat tehakse lahti ja laew on Päi-

jäni järwe pinnast 10 jalga kõrgemal. Tagant poolt pannakse nüüd jälle wärawad finni ja lastakse wett kahe wärawa wahel alaneda. Oli wegi Päijäni järwe wee madaluseni alanenud, siis tehti eestpoolt weewärawad jälle lahti ja laew liikus taja läbi. Nende wärawate abiga hoitakse, et wegi mitte teisest järwest teise ei jookse.

Laew lendab jällegi kiiresti edasi. Peatuse paikades tuleb ifka uusi pidulisi kaasa, nii et laew inimesi kubinal täis on. Weigi hiilgab walfjas sinakalt, kaldad kaugenewad ja looduse kenadus ei paista mitte enam nii kenaste filmi kui Weisjärwel. Weel oli waja 9 tundi sõita, enne kui teekonna lõpule jõudsime. Wiimaks ommetegi kellu nelja ajal pärast lõunat libises laew wiimsesse weiksesse järwesse, mille nimi Jyväsjärwi on. Poole tunni pärast paistis juba Jyväskylä linn, millest suur seminaari hoone mäekingult kõige pealt filma puutus. Kaldale oli murdu inimesi kokku kogunud ja meile hüüti sõbralikult: „Tere tulemast!“ wastu. Pidu toimetajad oliwad wastas ja wiisiwad meid walmis muretsetud korteritesse, kus endid teekonna tolmust wõijine puhastada ja peaproowile minna, mis warssi alustas.

Jyväskylä ei ole mitte suur linn. Temas elab praegu ainult 2000 inimest. Ta on aga keskset Soome maad ja tähtis suure seminaari poolest, kus kokku umbes 600 õpilast meeste ja naisterahwa sugust on. Seminaari ehitus on Soome rahwale 1 milljon marka (400,000 rubla) maksma tulnud. Neli suurt kõige uuema moodi järele kõrge afentega kiwi maja ja kümme weiksemat puumaja on seminaari pärast. Seminaaris on ka harjutuse klassid, kus õpilased wiimjel aastal laste koolitamise wastu walmistawad. Igalt poolt Soome maalt on süia õpilasi kokku kogunud, kes jälle hiljemini waimu haridust rahwa seffa wälja lautawad. Koolide eest peawad Soomlased suurt hoolt; sellepärast õitseb ka nende waimuharidus ja kannab kaunist wilja. Jyväskylä on weel 38 aasta eest külla olnud. Kõha nimi tähendab umbes sedasama, nagu meil Wiljandi-Geestikeeles oleks ta „iwaküla“, mis wilja iwa tähendab.

Korterist läkijine pidu platšile peaproowi kuulatama. Pouljaid

ja mängijaid oli kokku 400. Mõni Gesticlane mõtleb, et see aru väga vähe on, kuna meie laulu pidudel faks ja ka kolmforda rohkem lauljaid ning mängijaid on olnud. Soomlased ei ela aga mitte nii ligistiku külades nagu Gesticlased: jellepärast on neil ka kokkukäimine lauluharjutuseks raskem. Rahwa laulu ja laulu koorijid on meil Gesticlastel siis rohkem, kuna muus asjus veel väga kangel Soomlaste taga oleme.

Bidupait oli ütlemata kena koha peal. Noored fased kasvawad kahel pool platsi. Järwe wesi lätkis all. Laulu põrmand oli ilusa lippudega tenastatud. Laulu juhatajaks oli Soome komponist Dr. Hagfors ja muusiku juhatajaks Jyväskylä mängukoori juhataja Dahlström walitud.

Pea proow läks tenaste mööda. Jseäraniis maheda õrnusega lauldi segakoori laulud. Seal andis Jyväskylä õpetaja Lönnroth (ei ole mitte lauliku Elias Lönnrothi sugulane) teada, et kuulus Soome näitlejanna Jda Halberg feminaari pidu faalis jell õhtul deklamatsiooni (luuletuse ettelugemise) õhtut annab, ja küsis, kas Gesticlased sellest mitte ei sooviks osa wõtta. Meie olime ka kõik selles nõuus ja lastime endile sissemineku piletid toimetada. Kunstniku elaw, tundmustega täidetud kunst kõne wiis kõiki kuuljaid wägewalle waimustusele. Kolme ja neljafordne plaksutamine tõi teda tagasi. Wahete wahel mängis neiti Selma Rajanus mitmed kenad tükkid klaweri peal, kes ka teenitud kiitust sai. Millal wõiwad Gesticlased ka jarnaste kunstnikkude üle waimustust tunda?!

Õhtu jöömaks oli kõiki Gesticlasi ja ka rohkesti Soome wendi kuufirja „Kyläkirjaston Kuwalehti“ toimetaja Dr. K. J. Gummerus'e juure palutud. Sellel lehel on ligi 9000 lugijat. Peale selle ilmub seal ka veel poliitika leht „Kesti Suomi“. Õhtu lõppis Soome wendade seltsis väga lõbusasti. Kell oli juba kolm hommikul kui korteri poole läksime. Magus uni wõttis kõiki oma kaisju ja kosutas esimese pidu päewa wastu.

Teisipäewal, 29. Pehe k. p., puhuti kellsu seitsme ajal paunatega mitmes kohas linnas, mis ka hilja magama minijaid unest üles äratas. Kellsu poole kümne aegu kogusiwad pidu-

wõerad ranna puiestikku. Seal seadsiwad lauljad ja mängijad endid riasse ning hakkasiwad mäeharja poole, kenna männi ja kuuse metsa poole minema, kus praost N. Järvinen teretuse kõnet pidas. Väljawaade oli siin ilus. All lehtmetsa keskel Jyväskylä linn ja järw, kuna teine hiilgaw järw jälle orus sellejama mäe all filmi paistis. Mäeweerule ja künka harjale, kuhu kõne tool oli tehtud, oli inimesi tuhandena kogunud. Praost Järvinen kõneles wäga mõnujast. Tema teretas lauljaid ja kõiki pidulisi, rääkis laulu ja mängu waimustawast wäest ja rõemustawast kõlast. Selle peale seletas tema „Ransjanwalistus Seura“ tööd ja toimetust rahwa keskel, kes ka jeda pidu mõttet ette oli wõtnud Soome rahwa laulu ja mängu edendamiseks. Südamliste sõnadega rääkis wana hallpea, kuidas nimetud rahwa walgustuse selts Soome maa looduse uurimise ja ajalooliste teaduste kogumise kasuks tööd teeb, kus juures ta aga kõige kõrgemat looduse walitsejat ka mitte ära ei unusta. Lõpeteks soomis ta kõigile pidulistele lõbusat piduaega ja tublit edasi õppimise jõudu weel teiste pidude alustamiseks, kui ka tema neist enam osa ei wõi wõtta.

Enne lõunat kellu 11 ajal algasiwad nõuu pidamised seminaari saalis praost Järvinen juhatusel all. Enne aga kui „Ransjanwalistus Seura“ (rahwa walgustuse selts) oma nõuu pidamisi ette wõttis, teretas ja teatas juhataja kõigile osawõtjatele, et ka mitmed Gesti lased Soome laulu pidust oliwad osa wõtma tulnud. Selle peale tänas õp. Hurt Soome keeles jurguwendi nende ülilahke ja sõbralise wastuwõtmise eest. Ta tähendas, et jurguwennalik armastus Gesti lase on ajanud Soome laulu pidust osa wõtma. Siis teretas A. Grenzstein Gesti keeles „Wanemuise“ ja nende ridade kirjutaja „Estoonia“ Seltji nimel Soome wendi ja õdesi. Rahe wiimase teretuse sõnad pani õp. Lönnroth Soome keelde ümber. Gesti laste terwitused wõeti suure rõemuga wastu.

Nüüd algas wõidu hindade määrajate walimine. Waliti siis neiu A. Ahnger, mag. phil. Hannikainen, Helsingi üliõpilaste laulu juhataja, pidu laulujuhataja E. Hagfors, „Gesti

Postimehe" toimetaja Dr. R. A. Hermann, mag. Kihander, mag. Krot ja direktor Hämäläinen pidu wõitude määrajaks. Dr. A. Granfelt andis aru Seltsi tööst ja Dr. A. W. Jahnsjon Turuu osakonna aastajest tallitustest. Selle peale algasiwad mitmed teised nõuupidamised, mis teisel päewal enne lõunat weel edasi pidiwad kestma. Soome seltside mõjusat tööd wõib juba sellest ära tunda, et ka „Ranjanwalistus Seural" juba peale 4000 liikme on.

Peale lõunat kellu 5 algas üleüldine suur pidu-kontsert. Segakooris ja mänguriistadega ühes lauldi ja puhuti kolm salmi koraalist „Ärkage, nii wahid hüüdwad"; nõndasama ka J. K. S. Rint'i himnus „Kiitus ja auu olgu Jumalal". Laul ja mäng meeliskeeles nii mahedalt ja magusalt, et kuuljate tuhanded kõik waiikliku liigutusega pealt kuulasiwad. Kohe esimese waimuliku laulu peale tuliwad R. Kollan'i hommiku laul „Ei tunnu päiwän valoa" (ei tunda päewa walu) ja Soome rahwawiis „Rannal istuja" lauliku Alkjanen'i kena sõnadega. Need laulud lauleti sega healtega, kus neiude õrnad hõbe healed meeste parajuses pehmendatud ja laulu nõudmiste järele kõwendatud healtega hellaste kokku julasiwad ja kuuljate hingesid õnnestawa tundmustega täitsiwad. Teisjeks kontserti järguks oliwad muusikutüüdid ükssinda. Neli mängu tüüki mängiti ja nimelt Kollan'i „Waasa marš", G. Kreutzer'i „Kabel", üks koori osa Wagner'i „Tambhäuser" ooperist ja neljandeks sõjamarš ooperist „Faust". Kontserti kolmandamas osas laulis meestekoor. Esimesjeks lauldi Alkjanen'i sõnadega Kollan'i wiis „Etelälle". Teine laul oli Sakameistri Jr. Kuhlän'i wiis: „Rahu hingab latwade peal". Kõige enam waimustust äratas aga kolmas laul „Herää Suomi" (Ärka Soomemaa) mis Soome komponisti G. Geneki komponeeritud ja millele Dr. A. Genek isamaalised sõnad on luuletanud. Laulu kordamist nõueti tormilise käte plaksutamisega. Selle peale lauleti R. Jaltin'i weike laul „Huolissaan iloitellen". Waimustuses wõeti kõik laulud wastu.

Profesjor J. Berander kõneles nüüd kunstlikult ja luule-
riffalt kokkuseatud kõne. Tema teretas kõiki piduosalisi ja algas
oma kõnet luuleliste sõnadega: „Praegu lõpetatud laulu kõla
kõsub veel meie rinnas ja meie võime ütelda: see on Soome
laul. Laulu kuuldes kauvad mured! Nagu metsjad, maad ja
orud mureta on, nagu kumskede kumin Soome salus kui tu-
handete järvede laenetaw läik, nagu lauliräestas juwijel ööl
mureta laulab, nõnda tõstab laulu heal inimese hinge kõrgele
taewa poole ja täidab inimese waimu püha tundmustega. Meie
peame Kansanvalistus Seura poolt toimetatud esimest üleüldist
laulupidu Soomes. Nõemu tundes on rahwa neind ja naised
sini sukkades ja puna paelades pidule tulnud. Igegi loodus on
endale praegusel ajal pidu ehted selga pannud.“ Nüüd seletas
kõneleja pittedalt Soome emakeele ilu ja ijamaa armastust.
Ta rääkis rahwa koolidest ja waimu haridusest, mis üffinda
ühte rahwast, kui ta ka arwu poolest weike on, kultuurrahwaks
wõib teha. Nõnda kui põllumees seemet lootuses põllule kül-
wab, nii peame meie ka noore soow waimu küllwi põllul tööd
tegema ja head seemet nooresoo südametesse küllwama, mis wanal
põlwel rohket wilja kannab. Laulu wõimust ja wäest rääkides
hüüdis kõneleja: „Ärgu olgu jeda poega ega tütart Soomes,
kes mitte ei oska „Maamme“ laulu (Mu ijamaa, mu õnn ja
rõõm) laulda! Igas nurgas tundku ja teadku igaiks ka Soome
minewikku ja nende wõitlusi Boola, Lützen'i ja Narwa linna
all.“ Kõneleja soowis, et ka see laulupidu rohket waimustust
Soome nooresoo südamess waimu haridusele ja kõige headuse
edendusele ärataks ja lõpetas oma kõnet nii: „Soomemaa! Püia
oma agaras töös, püia laulu ja mängu armastuses ede-
neda, püia usu kindluses wabana rahwana kuuiste kaswada!
Elagu ijade maa! Elagu Soome maa ja rahwas!“ Tuhande
healeline „Elagu!“ kostis waimustawa kõne peale.

Pidupäewa wiies etenduse oja oli jälle meestefoori laul.
K. A. Hermann'i „Geftlane olen ja Geftlajeks jäen“ sai wai-
mustawa nõudmise peale kaks korda lauldud. Ka teised järg-

mised kolm laulu avaldasivad selgesti, et lauljad endid õppimises hoolega olivad harjutanud.

Selle peale alustas järgafoor Ungari rahva lauluga finendat kontserti järku. Moring'i „Kewade laul“ ja J. Kappel'i „Üksinda“, mida Soome keeli sõnadega lauldi, soomiti ka weel teist korda kuulda. Sedawiisi saiwad siis ka faks Eesti laulu Soome pidul lauldud. Neljas laul oli pidu lauljuhataja E. A. Hagfors'i komponeeritud laul „Pauka, kultani“ (Pauka, kullake), mis rohket kiitust teenis ja wiies G. Linjén'i „Suwe päew“, mis peale lauljad jälle hinge wõiwad tõmmata.

Jyväskylä seminaari lektor Dr. J. Hedberg, kes ka Tallinna laulupidust osa wõttis, pidas nüüd teise waimustawal wael räägitud ijamaalise sõjuga kõne. Kõneleja sõnus Soomlaste muinasajast ja tähendas, et Soomlased kahelja sada aastat teistele rahwastele tundmatad on olnud. Käes olewal aastajal on aga Soomerahwas juba teiste rahwaste juures tähele panemist äratanud. Kõneleja tõi ka näitusi ajalooft. Ta rääkis endistest Soome nuia sõdadest, Paul Fleming'i ajast, kolmeümne aastajest usujõjast, kus Soomlased Rootslastega Lutheruse usu eest olivad wõidelnud, mida Soomlased praegugi, kui oma esiwanemate werega teenitud püha warandust kallits peawad. Soome rahwas on ka praegu kindla seijupaiga ja põhja peal. Mõni peab küll Soome kirjandust kõhnaks, aga ka see pole tõji. Soome kirjandus on juba nõnda kõrgel, et selles keeles kõik teadused on wõimalik ära õppida. Soome rahwa elu ja rahwusliji püüdmiisi ei nõrgenda ka mingijugused parteid: ei ole Soomes nihilismust, ei sotsialismust ega kommunismust, mis rahwast alla rõhuda ja nõdraks teha wõiks. Soomerahwas peab oma usku kallits, ja ta on endale sellega kõige parema oja walitsenud. Ei ole sellepärast mingijugust põhjust, et see rahwas maailmast peaks kaduma. Soomlastel on oma riik, oma raha, oma keel, oma koolid, oma perekonnad, oma kirjandus, oma usk ja kõik nõudmised, mis rahwast rahwaks teewad. Kõneleja sõnad olivad üli rohket waimustust täis ja mõjusiwad

ka ime väega kuuljate südamesse. Kõne lõpul hüüti jällegi kõige piduliste poolt: „Elagu Soome maa!“

Päikene piiras juba puie latvu, kui nimetud kõneleja sõnad lõppešivad. Loodus oli nii vaikne ja pühalik vaikus walitšes terwes piduliste ringis nagu pühas kojäs. Mitte tuule õhugi polnud tunda ja Jyväsjärve wesi hülgas sätendamalt weerewa päikese kiirete kenadusel.

Mängumehed tõttasiwad nüüd laulu põrmandulle ja mängišiwad neli ilusat tükki, mille seast aga Soomerahwa wiis „Tuoll' on mun kultani“ (Sealt ju mu kullate) kõige kenamini kõlas.

Borwo lyceumi õpetaja Lönnbohm astus nüüd kõne tooli ja luges mõned õnnesoowi telegrammid ette, mis pidu toimekonnale oli saadetud. Selle peale teretas cand. H. Treffner sijurikkal sõnal Soome wendi ja õdeši Gestickeles, mida Lönnbohm soomendas. Treffner luges telegrammid ette mis „Gesti Kirjameeste“, „Tartu Põllumeeste“, Narwa „Jlmarine“, Tallinna „Lootuse“ ja „Linda“, Wõru „Kandle“, Wiljandi „Gesti Põllumeeste“ ja „Koidu“ seltside poolt oliwad läkitatud. Ka telegrammide siju jai Lönnbohm'i läbi Soome keeles seletatud, mis peale pidulised waimustatud meelel: „Eläköön Wiron kansan!“ (Elagu Gesti rahwas) hüüdišiwad.

Õtimeše pidu päewa lõpetušeš lauldi nüüd weel kaks waimulikku laulu segakooris ja mänguriistadega ühes ja kõige wiimaks kõikide lauljate ja piduliste poolt „Maamme“ laul.

Geskawaline pidu oli jellega lõputorralt jõudnud.

Õhtul oli hull Soomlasi rannapiiestikku kogunud, kuhu ka meid Gesticlasi oli palutud. Helsingi üliõpilased laulsiwad seal. Noorte meeste hästi harjutatud healed oliwad wäršted ja tugewad. Seal algasiwad nüüd malja (terwiše) joogid. Umbes 40 terwiše joogi kõnet peeti seal. Meid kõiki järestiku kirjeldata, wenitaks asja liiga pitkale. Peale selle on ka kõned kaunis tubliste meelešt ära wunud. Õtimešt kõnet ja terwiše jooki jõi lektor J. Vämfelä lauljate terwišeš. Glada lasti Soomerahwašt, Soomesilda, pidutoimekonda, Kansanwalistus

Seurat, Soome ja Gesti tublimaid mehi, Gesti ja Soome talupoegi, mis rahwa päris tuum on, Soome ja Gesti üliõpilasi j. n. e. Meie Gestlaste poolt pidi õp. Hurt, kui kõige parem Soome keele tundja õige jägedaste kõnes wälja astuma. Soomlaste seas pidas ka filoloogija kandidaat N. W. Forsman kaks Gesti keelelist kõnet ja lastis Soome-Gesti kaugelaist elada. Peale nende nimetatud meeste pidašiwad weel kõnesid: Järvinen, Castrén, Treffner, Grenzstein, Sommer, Hellat, Hannikainen, Hermann, Karikko, Konkola, Jahnsjon j. p. m. Gesti-keeleline „Ta elagu“ sai mitme terwise joogi juures, mis Gestlaste poolt peeti, mitmele forrale lauldud.

Kell oli juba kaks hommiku wara, kui mõned wõerad lahuma hakkasiwad. Seal kutsus lektor J. Vänelä, kellel oma weike aurulaew oli, Gestlasi lusti sõidule järwe peale. Muist meie mehi oliwad juba korteritesse läinud, kes weel seal oliwad, wõtsiwad lahke kutsujaise wastu. Lustisõit tuuris paar tundi. Päite tõusis härrandlikus ilus üles, fullatas järwe wee fulla karwaliseks ja peegeldas wee peale waadates mägede roheliisi tippusi ime ilul filmi. Tagasi tulles oli aga kõht kibedasti tühjaks läinud ja pidime katsuma, et natuke kehakinnitust saime. Noor keskhommik oli täiesti kätte jõudnud, kui hinguselle wõtsime minna. Ei meie olnud aga weel paari tundigi puhunud, kui jällegi muusiku mängu läbi üles äratati. Nüüd lasksime aga muusiku muusikaks jäeda ja magasime peale selle weel natukene aega, sest uni oli onnetegi magusaw, kui muusiku mahe heal, mis kellu seitsme ajal korteri aknast kõrwu kostis.

Teisel pidupäewal, 30. Pehe k. p., algas kellu pool 1 wõidu laul ja mäng. Wõidu laulmisest wõtsiwad neli koori osa; nimelt: Tampere töörahwa lauluselts; Mäntyharjun kihelkonna laulukoor; Saarijärwe laulukoor ja Kuopio linna laulu selts. Wõidu mängisiwad kolm mängukoori: Padasjuen kihelkonna mängukoori; Helsingi linna priitahtliku tulekustutajate mängukoori ja Jyväskylä mängumeeste selts. Wõidu laulmises astusiwad Tampere (Tammerfors) lauljad Lundelin'i juhatusel all, kes niisama wabriku töömees oli, nagu teisedki nimetud koori

lauljad, ette. Tampere on kõige suurem wabriku linn Soome maal. Lauljad neiuad olivad sealse maakonna rahwa riides. Walged rätikud peas; mustad ehk sinised alusküüed, kolme punase, sinise ehk walge pöiktriibuga. Punane pöiktriip olla sealne päris rahwusline pruuk. Walgel põssel on ka kolm punast pöiktriipu. Mustjas sinine liiwistik on kaunis pingali piha ümber ja walged ning sinised paelad käiwad rinde kohal risti wõi pool pöigiti läbi. Jalgu katawad weikesed kingad ja lumivalged sukad.

Mimetud laulujelts laulis kaks laulu: Borenius'e „Kewade ilm“ ja R. Kollan'i „Kewade“. Laulud olivad väga puhtasti kätte õpitud, saiwad kindla taktiga ja märkide mõnuga lauldud. Sopraanist ja Altoist kuulus kohe wälja, et kummaski heales üks laulja on, kes oma asja hästi oskab teha. Need olivad laulujuhataja Lundelin'i oma tütreid olnud, nagu ma pärast kuulda sain. Meikeste healed olivad nii mahedad ja kõlasiwad julawa õrnusega kuuljate südametesje, kes jälle selle eest lauljatele rohket kiitust awaldas.

Nende järele astus Mäntyharjun laulukoor ette ja laulis ka kaks laulu. Laulukoori juhataja nimi oli Huopanen. Mitmed mehed lootsiwad juba kindlasti enne laulmist ette, et see koor esimese wõidu saab, sest nende seas oli üks väga osaw ja peenikesse tundmisega Sopraani laulja. Rahjuts hakkasiwad lauljad aga natuke kõrgemalt peale, nii et kõrgemais kohtades kena laulu mõni kogumisti ära kadus. Lauljad pidiwad küll esimese wõidu lootuse kautamisega laulu põrmandult maha astuma.

Saarijärwe meestekoor oli kolmas, kes wõidu platšile astus. Nemad laulsiwad ühe Borenius'e ja teise Mendelsjohn'i laulu. Ka nemad teenisiwad kuuljate poolt kiitust. Neljas wõidulaulja oli Kuopio linna laulukoor. Ka nemad laulsiwad tugevasti ja kaunis kenasti, aga iseäralist ilu ega mahedust polenud mitte kuulda. Lauljad pidiwad nüüd tuisuwa südamega wõidu kuulutuski kinni kellu kuueni peale lõunat ootama jääma.

Wõidu mängus tuli esiteks Padasjoe mängukoor Jicandt'i juhatusel kuulajate ette. Nad puhusiwad kaunis puhtasti. Nad

mängisivad Karl Maria v. Weber'i palvet ooperist „Frei-
schütz;“ teiseks Fr. Schubert'i „Ständchen“: Reise tönen meine
Lieder. (Tasa kõlawad mu laulud.) Nende järele mängis Hel-
singi Tulekustutajate mängufoor professor Horst'i juhatusel all
G. Verdi Cavanika Nebufadnezarista. Nende mäng oli pa-
rema salongi muusika sarnane. Soowitawam oleks küll olnud,
kui Helsingi mängufoor mitte wõitu poleks püüdnud, siis ole-
siwad mängufoorid rahwa keskest paremini oma jõudu wõinud
katsuda. Mängust wõis juba ära tunda, et ta esimese wõidu
saab; aga nagu hiljemini kuulsin, olla wõidu määrajate seas
üks ainuke heal rohkem Helsingi mängijate poolt olnud; sest
Jyväskylä muusikufoor mängis ka wäga hästi. Jyväskylä
mängijad puhusiwad ühte pitka mängutükki, kus hulk Soome
laule ja rahwa wiisid oli kogu pandud. Sarnast mängutükki
nimetakse wõera keeli sõnaga „Potpourri.“ Kohaline mängufoor
mängis üleüldise pidu mängujuhataja Dahlström'i juhatusel all.
Sellega oli nüüd wõidulaul ja mäng lõpetud.

Päew oli juba lõunesse jõudnud. Kell kolm algas pidusööt
ranna puiestikus. Rahked Soome wennad oliwad meile Gesti-
lastele prii piletid muretsemud nagu meie ka ennemalt nende
sõbralist lahkust olime maitsta saanud. Peale kolme saja hinge
wõttis pidu söögist osa. Juba oli paar rooga söödud, kui laua
kõned algasiwad. Esimese laua kõne pidas sealne seminari lektor
R. J. Högman. Tema järele teretas tutaw Lönnbohm Gesti-
laste Gesti keeles. Kõneleja rääkis ladusasti Gesti keeles ja ütles:
„Gestlased ütlewad ikka, et nemad kõik omad rahwuslijed ette-
wõtmised ja seltside asutamised Soomlaste käest on õpinud; aga
seda seda ei taha nad teadagi, et Soomlased oma esimest laulu-
pidu just Gestlaste eesmärgi järele on teinud. Elagu Gesti
suguwennad!“ Gesrääkija järele pidas nüüd jälle õp. Hurt
meie Gestlaste nimel Soome keeles kõne. Ta tänas Soomlaste
sõbraliku meele tuletuse eest ja soowis, et Soomlased ja Gest-
lased, kui wennasrahwad, ikka enam teine teise elust ja olust
osa wõtaksiwad ja käsi käes käiksiwad. Südamlik tänu kõige
sõpruse ja lahkuse eest, mis Gestlastele Soomlaste läbi on osaks

saanud. Elagu Soome wennad ja andku Gesslastele head eesmärki!" Kolmetordne „Rad elagu!“ kõlas meie teiste Gesslaste suust lauluga Soome wendile. Dr. M. Ayrapää lastis pidu toimekonda ja õpetaja J. Päiwarinta Dr. Granfelt'i elada, kes esimene Soome laulupiu nõuu alustaja oli. Selle kõne eest tänas Dr. Granfelt omalt poolt. Õpetaja W. Eijens Schmidt pidas naljaka sõjuga kõne ja lastis Soome neiust ja naist elada. Naljakas kõne pani kõiki pidulisi suure juuga naerma. Lahke meele ja rõõmsa südamega lahkusiwad kõik pidulised jõumasaalist, sest rahwa pidu, mis kellu kuue ajal algas, pidi ka ära nähtud saama.

Rahwa pidu ajaks tuli ka kindral kuberner Heyden ja Waasa kuberner Ammondt sinna. Laulu ja hurraa hüüdmisega wõeti neid wastu. Rahwapidule oli hulgana inimesi kokku tulnud. Zwäskylä seminaari neid oliwad üliilusjas rahwarüüdes ja müütafiwad kõigesuguste kenade käsitöödega kaetud laudade taga mitmesuguseid ehte ja ilu asju. Mitmed wõtsiwad ka loosijid 50 penni tükk. Reegi Gesslane sai korwi wõiduks, millega ta kõige tee tagasi tulles nalja tegi, ta olla Soomest „korwi“ saanud. Näitelaudade lähedal laulsiwad seminaari kaswandikkude neiude koor mitmed wäga ilusad Soome wiisid. Müüd lauleti weel kõigist pidu lauljatest mitmed laulud ja puhuti mängu riistadega. Selle peale pidas lektor Högmann üleüldise kõne ja teatas, kes laulmises ja mängimises wõitu oliwad teeninud. Laulus sai Tampere lauluselts esimese ja Mäntyharjun laulukoor teise wõidu. Mängus anti esimene wõit Helsingi ja teine Zwäskyla mängu koorile. Wõidu hindadeks oli esimene wõit hõbetatud taktifepp ja auudiploom; teiseks wõiduks auudiploom ükfinda. Mina kirjeldasin parajaste Tampere neiude rahwarüüdeid oma tasku raamatusse, kui wõitu kuulutati. Neiuksesed oliwad nii õnnelise tundmusega täidetud, et rõõmu pärast nutma hakkasiwad, mis mindki õige kiigutas.

Peale selle algas weel tants. Meie ei wõinud aga enam kauemini pidule jääda, sest laew „Heinola“ läks õhtu kellu 10 ajal minema ja olime korra nõuiks wõtnud selle laewaga jälle

kodu poole tulema hakata. Rohke hull pidulisi sõitis ka kaasa. Soome wendi ja õdesi oli väga rohkesti meid saatma tulnud. Südamliku jumalaga jätmise järele astujime laewa peale. Üliõpilaste laulukoor oli juba meie „Elagu!“ laulu omaks teinud ja laulsiwad seda. Eestlased laulsiwad omalt poolt wastu „Me täname!“ Juba liikus laew ja nihkus ifka kaldast kaugemale, aga mütside, kübarate ja taskurätikute wehklemine kestis kaldal ja laewa peal nõnda kaua, kinni rand silmist kadus.

Dö oli laewa peal sõites kannis wilu. Usinamad oliwad koha kajutitesse magamise aseme walmis waadanud, hilisemad pidiwad siin ja seal küürutama, kus keegi sai. Külma pärast kipus mõni ka ahju lähedale. Seal algas wahest kibe wõitlus. Kellele tuul juba hambad lõdisea oli pannud, see tahtis teist ahju äärest ära ajada kina esimene ka wahwaste wastu pani. Mõningad jõiwad „todi“ et kohmetand liikmeid jälle soojaks jaaksiwad. Ka minul hakkas wiimaks wilu olema. Lätfin siis ka alla kajutisse joendust otsima. Lahked laewade omanikud, kes piduliste sõidupiletid oliwad alandanud, andsiwad ka luba igal pool olla, kus keegi aga ajet leidis. Mõlemad kajutid oliwad aga inimesi puu püsti täis. Külma oli aga käes. Ei andanud muu nõuu midagi, kui ukse kõrwale põrmandulle istuda, kus weel wähe ruumi oli. Keegi sõbralik Soome õpetaja nägi seda ja tegi lahkeste enese kõrwale ajet; sedawiisi wõis siis ka paar tundigi puhata. Suurem oja sõitjatest pidi küll terve öö ülewal olema. Jhus hommik oli juba käes. Padasjoe mängufoori liikmed puhusiwad mõnda mängutükki. Kaunis loodus, kena ilm ja lõbus jutt peletas peagi une ja wäsimuse metsja. Kellu 9 ajal paistis Niffkala kiriku torn Päijäni järwe kaldalt ja meie pidime warji jälle 10 jalga kõrgemale Wesi järwele wärawate abil minema. Weel kase tunni tee, siis oli weesõit sedapuhku otjas. Päew oli noores lõomes, kui laew Wesi järwe kaldal seisatama jäi. Siit sammujime natuke maad edasi, kust erarongiga Lahti jaamasse pidime sõitma. Siin oli aga waja ligi tund aega oodata, enne kui erarong minema läks. Kena mäe kõrgendik meelitas meid mäe harjale minema. Rogujime

seal endid ühte troppi ja laulmine mõned Gesti laulud ja nimelt „Minge üles mägedelle!“ kus meie seast aga mõni laulu lõpu sõnu „ilus oled isamaa“ muutis ja „kaunis oled Soome maa!“ jelle asemel laulis. Jyväskylä seminaari neid, kes meiega seltsis kodu poole reisisiwad ja teised kaasreisijad wõtsiwad Gesti laulu tormilise käteplaksutamisega vastu. Ei olnudki aga enam palju aega kena mäe peal ilutseda, sest raudruum tuli juba turtjudes ja ähkides waksali ette. Jgamees kandis kiiresti kimbud kambud peale ja nüüd wõisime jälle edasi sõita, mis aga mitte kauemini ei tüürinud, kui weerand tundi. Lahti jaamas pidiswad need reisijad, kes Helsingi kaudu Tallinnasse tahtsivad sõita, kuus tundi ootama. Peeterburi poole minijad wõisiwad tunni aja pärast edasi minna. Gestlastest läksiwad neli meest Peeterburi kaudu kodumaale tagasi. Muga oli meil nüüd küllalt. Mõni heitis waksali pingile puhtama, kuna mõningad jälle murule maha heitsiwad. Kolmandad läksiwad aga kaugemale maad waatama. Wiimiste seas olin ka mina. Mõne seminaari neiu seltsis käisime neljas wõi wiies Soome talu peres. Nagu linnad Soome maal väga puhtad, nõnda elawad ka Soome talurahwas väga wiisakalt ja siwusalt. Puhtus ja kenaford walitseb igas majas. Meie Gesti talu peredes on weel väga mitmes kohas roppust ja mustust leida, mida seal mitte näha pole. Siin pean küll nimetama, et Gesti tütaridel weel jarnane hariduse järg puudub kui Soome neudel. Neil on juba naisterahwa seminaarid, ja meil waewalt mõni kihelkonna kool tütarlaste jäuks. Misjuguused imeilusad ja kunstlikud näputööd tuliwad ka rahwa pidul Jyväskylä nähtawalle, mida seminaari kaswanditud oliwad teinud?! Meil on siin ka Tallinnas weike alustus tehtud; aga osawõtmine pole mitte nii elaw, et ta täiuselle jõuaks. Tulewik parandagu ka neid puudusi.

Pärast lõunat kellu kuus hakkasime Helsingi poole sõitma. Teine laew jõudis Jyväskyläst sinna ja tõi suure hulga pidulisi weel juure. Lahtist Riikimäki waksalisse jõudes oli pikkem peatus aeg. Siin lahkusiwad need kaasreisijad sellest rongist ära, kes Tampere, Turuna poole läksiwad. Südamlik jumalaga

jällegi piduliste wahel. Tampere laulukoor laulab seal weel paar ilusat laulu. Meile lauldakse teiste poolt „Mad elagu!“ Sedasama tehakse ka Helsingi muusiku koorile. Eestimehed jätawad siin Soome neidega ja tuttawadega jumalaga, ja mõnigi kahetses wahest, et lahkumine nii usinaste on tulnud. Raudruun ei läbe aga mitte kauemini peatada kui ettemääratud ajani. Ta sunnib kõik kiiresti tegema ja ei hooli lahkujate tundmustest mitte maikugi. Helsingis on jällegi õhtu kellu 11-ue ajal waimustaw wastu wõtmine. Wägew „hurraa!“ hüüdmine paneb aina õhu wärijema. Helsingi linnalased on rõõmsad, et nende mängukoor esimese wõidu kodu toob. Waksalist oli muudugi esimene asi korteri otsimine. Keegi lahke Soome wend Dr. M. A. wiis mind oma juure, sedawiisi olin sellest murest prii. Mõnda oli siis wimne Lehe kuu päew ka otja lõppenud.

Reede, esimesel Juunil käisime weel Soome rahwa teaduslist muuseumit waatamas. See kaunis ja väga tähtis kogu on Soome üliõpilaste poolt rahwa seas kofku korjatud. Siin on täielikud pildid rahwa elust näha. Meie leiame Waasa maakonnast pildi, kus ema tütart kiriku minemisele ehitab. Tütar, noor neiukene, istub peegli ees ja on parajaste oma ehitust lõpetamas. Ema waatab selja tagant, kas ka kõik korra pärast on. Lõua peal on laulu raamat rätiku sees. Wanaisa hällitab puu kiigus weikest lapsukest ja noorel tütarlapsel on puulustikas käes ning wahib nii hea meelega toiduwaagna poole. Kõik majariistad, mis warna otjas ehk aasa peal seisawad, tulekawad väga selgesti Eesti rahwa elu meele. Rest Hämeen maalt on pilt, kus noor neiu woki taga takufoonalt lõngaks kedrab. Sõrmed näiwad küll lõnga wärtna peale lastma, aga elu puudub. Wanataat loeb lõua taga suurest piiblist, prill uina peal, juukse tukad poolkaudu silme ees, tubaka kott ja piip, mille küllest wamntoos ära on wõetud, seisawad pingi peal. See kujustus on ka Moskwa wäljanäituse peal olnud, niisama mitmed teised. Ka Pariisi wäljanäitusel on need pildid käinud ja mõlemilt maailma wäljanäitusest on Soomlased auudiploomi saanud, mis ka jealt näha wõib. Turu (Abo) poolt näeme

pildi, kus majarahwas õhtu palwele on kogunud. Teised kuulatawad kõik vaikelt, aga noor poisike, jarw nõõriga kaelas, on kärjitu ja ei taha palwetamiest midagi teada. Ema hoiab poissi pool wägisi kinni. Pois ajab pea kullasse, põsed punetawad, suu on laiaki, ta näib karjuma, aga heal ei kosta meie förwadesse. Muudu kõik nii Gesti loomu järele, kui aga mitte parre sees kuuwawad leiwad ei tunnistaks, et Soomemaa leiwa poolest kehvam on. Edasi näeme weel paljugi piltisid Soome elust, nagu: kihlused, pruuti ja peigmeest pulma ehtes, ema õpetust tütrele majast wälja minemise juures, heinale minemine ja palju muud. Wiiburi poolt pilt näitab aga juba selgesti, kuidas Wene rahwus sealsse inimeste kohta on mõjunud. Suits käib sisse, inimesed on näu hume poolest tõmmutad ja muud toidu nõuud ning majariistad ei ole enam nii puhtad ega siuwusad kui mujal Soome maal. Paljugi waatamise wäärilisi asju wõib siin näha, mida üksikult kirjeldada wõimalik pole. Kes iganes Gestlastest Helsingisse läheb, see mingi ka Soome rahwateaduslist muuseumit waatama, mis linna lõunapoolses jäus ühes gümnaasiumis aset leiab. Sellega lõpetan mina ka oma teekonna loo Soome laulu pidule. Tagasi tulek Helsingist ei maksa jutustada. Ta oleks tuumakama asjade kohta liiga lahja. Meie Gestlased peame weel kaua tööd tegema ja peasi: ühendust nõudma, kui Soome suguwendile soowime järele jõuda“.

LIBRARY
UNIVERSITY OF TORONTO
1971

2

T. MUTSU
Laenu raamatukogu
Tallinnas

2611